

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 13 juni 2016
(OR. en)

9215/16

ECOFIN 457
UEM 204
SOC 321
EMPL 218
COMPET 291
ENV 337
EDUC 192
RECH 184
ENER 200
JAI 448

NOT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Delegationerna
Komm. dok. nr:	9132/16 ECOFIN 423 UEM 173 SOC 287 EMPL 183 COMPET 260 ENV 304 EDUC 160 RECH 152 ENER 165 JAI 410 - COM(2016) 335 final
Ärende:	Rekommendation till RÅDETS REKOMMENDATION om Litauens nationella reformprogram 2016, med avgivande av rådets yttrande om Litauens stabilitetsprogram 2016

För delegationerna bifogas det ovannämnda utkastet till rådets rekommendation, som har granskats och godkänts av olika rådskommittéer på grundval av kommissionens förslag COM(2016) 335 final.

RÅDETS REKOMMENDATION

av den...

om Litauens nationella reformprogram 2016, med avgivande av rådets yttrande om Litauens stabilitetsprogram 2016

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UTFÄRDAR DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken¹, särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

¹ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

av följande skäl:

- (1) Den 26 november 2015 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2016 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 17–18 mars 2016.
Den 26 november 2015 antog kommissionen, på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011², rapporten om förvarningsmekanismen, där Litauen inte angavs som en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet. Den rekommendationen godkändes av Europeiska rådet den 18–19 februari 2016 och antogs av rådet den 8 mars 2016³. Med tanke på att ekonomierna i den ekonomiska och monetära unionen är tätt sammanvävda bör Litauen, i egenskap av ett land som har euron som valuta, se till att dessa rekommendationer genomförs fullständigt och i tid.
- (2) Landsrapporten för Litauen offentliggjordes den 26 februari 2016. Den innehöll en bedömning av hur väl Litauen hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som antogs den 14 juli 2015 och med sina nationella Europa 2020-mål.
- (3) Den 29 april 2016 lade Litauen fram sitt nationella reformprogram för 2016 och sitt stabilitetsprogram för samma år. De båda programmen har bedömts samtidigt för att deras inbördes samband ska kunna tas i beaktande.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, s. 25).

³ EUT C 96, 11.3.2016, s. 1.

- (4) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013⁴ får kommissionen begära att en medlemsstat ska se över och föreslå ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva europeiska struktur- och investeringsfonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa denna bestämmelse.
- (5) I stabilitetsprogrammet 2016 efterfrågade Litauen en tillfällig avvikelse på 0,6 % av BNP från den nödvändiga anpassningsbanan mot det medelfristiga målet 2017 för att ta hänsyn till inverkan av viktiga strukturreformer med positiv effekt på de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet. Men i väntan på en slutlig uppgörelse kvarstår osäkerhet om reformpaketet och genomförandet. Visserligen har Litauen det finanspolitiska utrymme som krävs för att göra en tillfällig avvikelse, men landet förefaller inte uppfylla kravet knutet till genomförandet av reformen för att klausulen om strukturreformer ska kunna användas. Vidare är det för närvarande inte möjligt att bedöma regeringens uppskattning av vad reformen kommer att få för verkan. Därför har reformerna ännu inte fått påverka den nödvändiga anpassningen mot det medelfristiga budgetmålet 2017.

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

- (6) Litauen omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del. I stabilitetsprogrammet 2016 planerar regeringen en förbättring av det totala saldot från ett underskott på 0,8 % av BNP 2016 till ett överskott på 0,9 % av BNP 2019. Det (omräknade⁵) strukturella saldot förväntas stanna på en nivå över det medelfristiga budgetmålet på ett strukturellt underskott om 1 % av BNP 2016 och därefter. Anpassningsbanan inbegriper den strukturella pensionsreformen 2016 men omfattar inte den planerade strukturreformen 2017. Enligt stabilitetsprogrammet förväntas den offentliga skuldkvoten falla från 39,9 % 2016 till 35,7 % 2019. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser är rimligt. De åtgärder som ska stödja de planerade underskottsmålen från 2018 och framåt har inte beskrivits tillräckligt ännu. Enligt kommissionens vårprognos 2016 väntas det strukturella saldot ligga på -1,2 % av BNP 2016, vilket kan anses vara nära det medelfristiga budgetmålet, och på -0,8 % 2017, vilket är över det medelfristiga budgetmålet. Rådet anser, på grundval av sin bedömning av stabilitetsprogrammet och kommissionens vårprognos 2016, att Litauen kan förväntas följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler.
- (7) Befolkningen i arbetsför ålder krymper på grund av dels stigande ålder och ohälsa, dels betydande nettoutvandring. Detta kan skada landets tillväxtpotential och ytterst dess framtida utveckling mot konvergens samt hotar hållbarheten i pensionssystemet samt systemen för långvarig vård och omsorg. Uppskattningsvis kommer den samlade förlusten av människor i arbetsför ålder att nå 35 % år 2030. Om det inte går att vända trenden kommer den att äventyra tillgången på lämplig arbetskraft, hållbarheten för långsiktig ekonomisk tillväxt och de sociala trygghetssystemen, särskilt pensionssystemet.

⁵ Det strukturella saldo som räknats om av kommissionen på grundval av uppgifterna i stabilitetsprogrammet, enligt den allmänt vedertagna metoden.

- (8) Den pågående befolkningsutvecklingen understryker att Litauen behöver en omfattande pensionsreform med fokus på medelfristig hållbarhet och risken för att pensionerna i det nuvarande pensionssystemet inte blir tillräckligt stora. Andelen äldre i Litauen som lever i fattigdom är bland de största i unionen. För närvarande finns det emellertid ingen indexering av offentliga pensioner, och statens kostnad för pensioner via de sociala trygghetssystemen är relativt låg. Parlamentet har ännu inte antagit det utkast till lagstiftning som regeringen har föreslagit för att införa en indexeringsmekanism, koppla pensionsåldern till förändringar i den förväntade livslängden efter 2026 och förbättra finansieringen av den grundläggande delen av socialförsäkringspensionen.
- (9) Hälsosituationen i Litauen hör till de sämsta i unionen. Framför allt är mortaliteten i åldrarna 20–64 år den högsta i unionen, vilket har inverkat kraftigt på den potentiellt tillgängliga arbetskraften och på arbetskraftens produktivitet. Bland bristerna i hälso- och sjukvården återfinns överdriven användning av sjukhusvård och små resurser till friskvård och folkhälsa. Det är angeläget att angripa den negativa demografiska trenden.

- (10) Det är viktigt för Litauen att stärka investeringarna i humankapitalet för att motverka vissa av de negativa effekterna av att den arbetsföra befolkningen krymper och stödja landets övergång till en ekonomi med högre förädlingsvärde. Trots stigande utbildningsnivå har en stor andel av eleverna otillräckliga baskunskaper. Arbetet på att garantera undervisning av hög kvalitet bör fortsätta. Det är avgörande för att tackla otillräckliga studieresultat och kvalifikationer. Dessutom finns det svagheter i kvaliteten på undervisningen i den högre utbildningen och dess förmåga att främja innovation. Fortsatt lågt deltagandet i vuxenutbildning undergräver arbetet med att förbättra kvaliteten på humankapitalet och öka produktiviteten. Tecken på kompetensbrist i vissa delar av ekonomin börjar synas. Kompetensbristerna förväntas bli mer akuta i framtiden. Kraftiga löneökningar och en nedgång i produktivitetstillväxten kan försvaga konkurrenskraften. Det är därför viktigt att anpassa utbildningen bättre till arbetsmarknaden, rationalisera utbildningssystemets struktur och finansiering, utveckla livslångt lärande samt göra de aktiva arbetsmarknadsåtgärderna mer målinriktade och effektivare. Litauen har vidtagit åtgärder för att förbättra de aktiva arbetsmarknadsåtgärderna och andra tjänster för att stödja arbetssökande, men det finns fortfarande utrymme att förbättra fokus för särskilda grupper, särskilt för dem som varit arbetslösa under mycket lång tid och dem som saknar grundläggande kompetens. Fortfarande är de resurser som går till effektiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder begränsade, och de sociala skyddsnäten i Litauen är svaga. Runt 27 % av Litauens befolkning är i riskzonen för fattigdom eller socialt utanförskap, och inkomstskillnaderna är bland de högsta i unionen. Regeringen planerar att förbättra arbetslöshetsförmånernas och det sociala biståndets täckning och se till att bidragsbeloppen räcker bättre, men den relevanta lagstiftningen har ännu inte antagits.
- (11) En omfattande översyn av arbetsrätten och den sociala modellen diskuteras för närvarande i parlamentet. Syftet är att öka flexibiliteten på arbetsmarknaden och borga för bättre säkerhet, men den relevanta lagstiftningen har ännu inte antagits. Det är viktigt att arbetsmarknadens parter deltar i genomförandet av reformen och att den sociala dialogen utvecklas.

- (12) Återhämtningen när det gäller investeringar har varit långsam sedan den ekonomiska krisen, men EU:s struktur- och investeringsfonder kommer att ge stöd under de närmaste åren. Upptag och användning av ny teknik är inte något som har spridit sig i hela ekonomin och innovationsverksamheten är liten, vilket hämmar produktivitetstillväxten. Privata investeringar i forskning och innovation ligger också på en låg nivå, kanske för att det saknas incitament för företagen att satsa på forskning och innovation och offentlig-privat samarbete. Genom att förstärka de privata investeringarna kan man minska risken för att Litauen blir beroende av EU:s struktur- och investeringsfonder för offentliga investeringar i forskning och innovation. Högskolan lider av svagheter när det gäller kvalitet och innovationsresultat. Samarbetet med utländska universitet och forskningscentrum är begränsat. Forsknings- och innovationssystemen är splittrade och kännetecknas av överlappning och dubbelarbete. Detta hindrar Litauen från att nå den kritiska massa av forsknings- och utvecklingskapacitet som behövs för att öka innovationskunskap. Incitamenten för innovation och samarbetet mellan högskolor och företag behöver stärkas, bland annat genom att utveckla och investera i humankapitalet, vilket skulle kunna leda till att mer teknik överförs till den reala ekonomin. Genom att förbättra de litauiska företagens begränsade kapacitet att ta till sig kunskap utifrån och omsätta den i kommersiell verksamhet skulle man höja innovationsnivån.
- (13) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen gjort en omfattande analys av Litauens ekonomiska politik och offentliggjort den i 2016 års landsrapport. Kommissionen har också bedömt stabilitetsprogrammet och det nationella reformprogrammet samt uppföljningen till de rekommendationer Litauen fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Litauen utan även i vilken utsträckning EU:s regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på EU-nivå. Rekommendationerna inom ramen för den europeiska planeringsterminen återspeglas i rekommendationerna 1–3 nedan.
- (14) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat Litauens stabilitetsprogram, och dess yttrande⁶ återspeglas särskilt i rekommendation 1 nedan.

⁶ Enligt artikel 5.2 i rådets förordning (EG) nr 1466/97.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Litauen att under 2016 och 2017 vidta följande åtgärder:

1. Se till att avvikelserna från det medelfristiga budgetmålet stannar inom det undantag som gjorts för den strukturella pensionsreformen 2016 och 2017. Minska skattetrycket på låginkomsttagare genom en skatteväxling till källor som hämmar tillväxt mindre och förbättra skattemoralen, särskilt när det gäller mervärdesskatt.
2. Öka investeringarna i humankapitalet och ta itu med kompetensbrist genom att anpassa utbildningen bättre till arbetsmarknaden och höja kvaliteten på undervisning och vuxenutbildning. Göra den aktiva arbetsmarknadspolitiken mer heltäckande och effektiv. Stärka den sociala dialogens funktion. Förbättra hälso- och sjukvårdssystemets resultat genom att stärka öppenvården, förebyggande vård och friskvård. Förbättra arbetslöshetsförmånernas och det sociala biståndets täckning och se till att bidragsbeloppen räcker bättre.
3. Vidta åtgärder för att öka produktiviteten och förbättra upptag och användning av ny teknik i hela ekonomin. Förbättra samordningen av innovationspolitiska åtgärder och främja privata investeringar, bland annat genom att utveckla alternativa finansieringssätt.

Utfärdad i Bryssel den

På rådets vägnar
Ordförande
